

MEMENTO: STĂNESCU NICHITA – STRICT NECESAR

Se naște la Ploiești, pe 31 martie 1933.

Debutază în anii de liceu, cu poezii și caricaturi, dedicate prietenilor. Urmează Facultatea de filologie a Universității București, în timpul studenției, la 19 ani se căsătorește (prima oară).

Adevăratul debut îl face la două reviste, concomitent, în 1957: *Tribuna* din Cluj și *Gazeta literară* din București, în ultima cu poezia *Ardea spitalul cu bolnavi cu tot*.

Debut editorial în 1960, cu volumul *Sensul iubirii* (Editura de Stat pentru literatură și artă – E.S.P.L.A., colecția *Lucaefărul*).

În 1963 face prima sa călătorie în străinătate, în Cehoslovacia, țară pe care a mai vizitat-o și în 1968... De altfel, ceha este prima limbă străină în care i s-au tradus și tipărit versurile, în 1969. A mai vizitat: Finlanda, Iugoslavia (Serbia, Macedonia), Austria, Franța, Italia, Germania, Bulgaria, URSS (Chișinău, Moscova). Bulgaria și Iugoslavia au fost ultimele țări în care a călătorit, în anul morții sale. Iugoslavia l-a inspirat să scrie placheta *Belgradul în trei prieteni* (1972), sîrbii și macedonenii i-au dat Marele Premiu *Cununa de Aur* (la Festivalul-concurs internațional de poezie de la Struga, 1982). Austriecii i-au acordat Premiul Herder al Universității din Viena (1975). Academia Suedeză l-a propus pentru Premiul Nobel (în 1980), printre contracandidați fiind Max Frisch, L.S. Senghor, J. L. Borges și Odysseas Elytis, acesta din urmă fiind Nobelul.

A fost corector și redactor la *Gazeta*

literară (în subordinea lui Zaharia Stancu), redactor-șef adjunct la *Lucaefărul* și la *România literară* (alături de Fănuș Neagu, Gheorghe Tomozei, Adrian Păunescu, Nicolae Breban ș.a.).

În 1964 apare *O viziune a sentimentelor*, pentru care ia Premiul Uniunii Scriitorilor (i s-a acordat de patru ori în timpul vieții). În țară i s-a mai acordat Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române (1978), Ordinul Meritul Cultural, clasa a II-a.

Alte volume de referință:

Dreptul la timp (1965), *11 elegii* (1966), *Oul și sfera* (1967, an în care i-au apărut trei volume), *Laus Ptolemaei* (1968), *Necuvintele*, *Un pămînt numit România* (1969, în total trei volume, plus două cărți în traducere), *În dulcele stil clasic* (1970, tot atunci apare volumul antologic *Poezii*, plus o ediție bilingvă a versurilor sale), *Cartea de recitare* (eseuri, 1972; mai publică în acest an alte trei cărți de autor și o carte de versuri traduse, din poetul sîrb Adam Puslojic), *Clar de inimă* (antologie, 1973, an cînd apare și *Ion Neculce: O samă de cuvinte așezate în chip de vers de către Nichita Stănescu*, plus o ediție bilingvă), *Starea poeziei* (culegere antologică, în colecția de mare tiraj „Biblioteca pentru toți”), *Epica Magna* (1978), *Opere imperfecte* (1979, cu desene de Sorin Dumitrescu, un pictor preferat al lui N. S.), *Carte de citire, carte de iubire* (pentru copii, 1980), *Respirări* (eseuri, publicate anterior în revista *Lucaefărul*), *Noduri și semne*, cu subtitlul *Recviem la moartea tatălui meu* (ambele în 1982).

S-a stins din viață la un an după tatăl său, pe 13 decembrie 1983, orele 2 și 10 minute, fiind înmormântat pe 15 decembrie, la Cimitirul Bellu din București, în fața mormântului lui Mihai Eminescu.

În timpul vieții poezia i-a fost tradusă și tipărită - în volume sau în reviste literare - în peste 20 de limbi, printre primele (după ceșă) fiind germana, franceza, engleza, sërba, maghiara, suedeza, letona, polona, macedoneana, finlandeza, italiana, rusa, turca, slovacă, estona, greaca, portugheza etc. În anul 2005, poezia și/sau eseurile lui N. Stănescu erau transpuse în circa 50 de limbi de pe glob, inclusiv unele idiomuri exotice (japoneza, chineza, araba, ebraica modernă, coreeana, georgiana, amhara și swahili din Africa, guarani și quechua din America Latină etc.); în unele limbi „rare” sau „ciudate” ca: albaneza, islandeza, greaca, armeană, mongola, tailandeză ș.a. (limbi izolate), irlandeză (limbă mai mult scrisă decît vorbită), soraba (pe cale de dispariție,

limbă slavă vorbită în Germania), esperanto (limbă artificială), latina, sanscrita (limbi moarte) ș.a.m.d.

După 1976, fizic, Nichita Stănescu nu a mai fost nici o dată în Basarabia. Cu sufletul, cu poezia sa, însă, el a fost la noi o prezență remarcabilă și continuă. Este covârșitoare înrîurirea modelului Stănescu pentru unii poeți basarabeni, mai tineri și mai puțin tineri, că o recunosc sau nu așteția. Cu deosebire după 1990, N. Stănescu a fost omagiat în cele mai surprinzătoare forme: analize, studii și eseuri în presa periodică, recitaluri, colocvii, simpozioane în diverse instituții artistice sau academice. Un exemplu, în acest sens, ni l-au oferit recent și **elezii Liceului „Mircea Eliade”** (a se vedea, în acest număr, articolul nostru *Adolescenții și cărțile...*), ale căror impresii despre creația nichito-stănesciană le inserăm în paginile de mai jos.

GÎNDURI DE LICEAN DESPRE NICHITA STĂNESCU

„Inima”

În poezia *Inima* de N. Stănescu, am văzut un mecanism fizic asemănător unui pendul, resort care funcționează în cicluri. Unitatea de ciclu pentru această poezie este **bătaia de inimă**.

În prima fază, între $0 \div 2 \cdot \frac{2011}{10}$, se comprimă conform formulei $L = \frac{2011}{10 \cdot \sqrt{c}}$, unde c este viteza luminii, iar v - viteza gondului care, apropiindu-se de c , face ca lucrurile să descrească, eliminînd lumina. „Numai singele - acesta pierdut de lucruri”. ...Metaforă extraordinară (lucrul ia ființă din

moment ce reflectă lumina). În a doua parte, ($\frac{T}{2} + T$), lucrurile cresc, absorbînd lumina, și se face noapte, o noapte luminată doar de „stele”. În fine, care este funcția acestui mecanism? Poate fi vorba despre obiectivul trecut în subiectiv, cuvintele - simple simboluri, sunt micșorate în inimă ca mai apoi să iasă la iveală cuvinte = relief al sufletului său.

Sandu BORTNIC,
clasa a XII-a